

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljkatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dne kratni po 16 vin., pri štiri kratni po 14 vin., pri dvoletnih objavah po 12 vin. za vsako k. — Za razne objave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Strah pred umstvenim spoznanjem.

Moderni državniki, entantinih in centralnih držav imajo najhujši strah pred očitkom, da podpirajo mirovno stremenje. Nič jim ni tako zoprno, kakor govorica, da je ta ali oni državnik podvzel kako inicijativo za mirovna pogajanja ali pa, da bi bil pripravljen za taka pogajanja, če kdo drugi ziproži to misel.

Prerekanja, ki so se pred kratkem vršila med grofom Czerninom in Clemenceom dokazujejo da je opravičena ta trditev. Oba sta se trudila podtikati drug drugemu krivdo radi mirovnih razgovorov v Švici; sedaj se pa vrši podobna igra med Berlinom in Londonom.

Angleški minister lord Robert Cecil, pripoveduje svojim rojakom, da bode Anglija za slučaj neuspeha nemške ofenzive na Flanderskem in severni Franciji obrnila hrbet vsakemu, ki bi poskusil posredovati za mir. On je trdno prepričan, da je ta ofenziva le udarec v vodo, kakor je tudi o tem prepričan, da bode Nemčija ponudila mir. On govori o mirovni ofenzivi, katera je naperjena proti Angliji z večjo sigurnostjo o neizgibnem porazu Nemčije kakor ne bi najslavnejši vojskovodja se drznil, prorokovati poraz na bojnem, kakor tudi na diplomatičnem polju.

Ali v Berlinu so oprezni napram takim pojavom. Državni podtajnik je porabil odsotnost Kühlmanna, da odbije taka obrekovanja, češ, da Nemčija namerava mirovno ofenzivo. Orožje ima besedo in doseglo se je velike uspehe — doseči se namerava še večje in kar je govoril lord Cecil je blaznost.

Gospod podtajnik plemeniti Busche je dobro vedel, da bode aneksionistično časopisje porabilo to priliko za boj proti Kühlmannu, ki hoče baje sporazumen mir. Ob tej priliki se pripoveduje o nekem Holandcu, ki je po nalogi nemške vlade potkal v Londonu, kateremu pa so baje Angleži dali ravno tako bedast in ošaben odgovor. Izvir takih govoric je zelo nejasen, zato pa tudi neverjeten, ali nekaterim ljudem so take govorice dobro došle, da ubijejo vsak začetek mirovnih stremenj.

Tukaj in tam enaka metoda! Narodi upajo od dne do dne, da bode konec tega groznega klanja, državniki in njihovi neodgovorni svetovalci pa vedno ponavljajo frazo, da še ni prišel psihologičen trenotek in ravno zaradi tega bi bilo zgrešeno izjaviti, da je svet pripravljen poravnati ta oboroženi konflikt, dokler se ne doseže zmago s katero se lahko ukazuje mir. V kakem položaju bi se potem takem nahajal premaganec; radi tega vprašanja si ne belijo glave.

Narodi upajo. V francoski zbornici se pa pripoveduje o velikem navdušenju vojaštva, katero je trdno prepričano, da ne bodo prodrle nemške črte francosko vojno črto. Uverjeni so, da je to zadnji boj, potem pa bode sovražnik uvidel, da je nezmislno še nadalje žrtvovati svoje ljudi — pa bode prosil za mir.

To razpoloženje poznamo, ker je podobno onemu ki je vladalo še pred kratkim pri nas. Razlika je le ta, da so tukaj prepričani o uspehu ofenzive. Angleži in Francozi bodo v tem zadnjem boju uničeni.

Francozi pa bodo uvideli, da je nadaljevanje boja nespametno, srečni bodo, če jim diktiramo tak mir, ki še dopušča svobodno dihanje.

Socialist Sembat priporoča treznost. On ne veruje, da bode tako gladko šlo. Ta dvom utemeljuje s razpoloženjem v Nemčiji ter opozarja ob tej priliki na parlamentarno ravno mirovne resolucije in zlasli pogum zelenemških elementov. Nemčija ne bo po njegovem mnenju prosila za mir; za toraj je pa potrebno, da poišče vsako priliko ki se nam nudi za mir, katerega bomo dosegli le, če ne stavimo pretirane zahteve. V tem trenutku se nam bode bržkone stavilo kake tozadevne predloge.

Nedvomno bodo ti predlogi taki, da ne bodejo uresničili vse naše želje.

Ali, če tudi ne bodo dani pogoji za mir, vendar ne smemo biti tako neprevidni kakor nekdanj ko smo nakratko odklonili vsako pogajanje s sovražniki. Izrabiti je treba vsako trenotno priliko. Tako misli naše vojaštvo, ki žrtvuje svoje življenje, da s tem prisili naše sovražnike za mir, nam pa dajo sredstva na razpolago, da sklenemo pravičen mir. Najboljše priznanje njih junaštva je, da ne izpostavljam nevarnosti sadove njih hrabrosti, potom zavlačevanja mirovnih pogajanj.

Ta poziv se lahko prilagodi nemškim razmeram. Kakor ne bo Nemčija prosila za mir, če ne bodo imele vse te krvne žrtve na Francoskem uspeh, katerega želi marsikdo, ravno tako ne bode ta pokleknil Francija in Anglija ter prosile za mir, če se ne uresničijo njih želje. Pamet in razsodnost je potrebna, če hočemo izrabiti nudečo priliko, da se sklene tak mir, ki ga želi ljudstvo, proti volji hujškajočih parasitov — mir, ki nam ohrani prijateljstvo in ki temelji na pravici.

Ali eno vemo, od vlad in državnikov na eni kakor na drugi strani ne moremo pričakovati potrebne pameti. Njim manjka poguma za nastop proti vsem neodgovornim podaljševalcem vojne.

Kakor nam zadnje iskušnje dokazujejo, bodejo ti gospodje prespali tudi ta trenotek, potem, ko bode prekasno, se zopet z nacionalnimi frazami napihovali kakor žaba, ki je hotela biti podobna volu.

To pa le radi tega ker se bojé znorelih patriotov in kavarniških strategov. V tem trenutku je vse od tega odvisno, če bodo imeli prijatelji miru dosti moči na razpolago, proti strahopetnim vladajočim državnikom. Kar smo v teh štirih vojnih letih doživeli, to mora nam zadušiti vsak optimizem, ali kljub temu ne smemo obupati, ker resignacija je le tedaj namestu, kadar izgine vsaka druga čednost.

Združujmo in krepimo se!

Vojne noče biti konec. Boda naraščala. Politične razmere postajajo vedno bolj zmedene in zapletene. Gospodarske razmere naravnost slave svoje orgije v zbiranju kapitala. S krčevito silo izsesavajo človeštvo, a nikogar ni, ki bi razvozljal ta gordijski voz. Razmere so postale silno napete. Vsi znaki nam kažejo, da nameravajo te tajne sile, ki uprizarjajo to igro in jo nočejo rešiti pametno, sporazumno v prid človeštva, zatreti z brutalno silo vse pojave, vse boje

za svobodo in celo gibanje za ohranitev golega življenja. Veselilo bi nas, če bi se zgodilo drugače, toda bojimo se, da nam preti še ta poslednji akt nezaslišane drame človeškega rodu.

Svesti si moramo biti že sedaj tega, kar utegne priti. V tej vojni smo prebili mnogo, ni še konec našega trpljenja, pač pa se utegne še mnogo pohujšati. A kaj za to! Trpeli smo in trpimo. V trpljenju smo začeli novo življenje v svojih organizacijah. Naše organizacije so se jako lepo razvile in z njimi smo dosegli že marsikakšen uspeh. In če nas čakajo še hujši časi, ali naj tedaj zaženemo puške za plot? Ali naj se zopet raztepemo kakor preplašene ovce? Ali naj pozabimo na delavsko solidarnost, na svojo razredno zavednost?

Tega ne smemo storiti nikdar! Z velikim trudom, s požrtvovalnostjo smo utrdili svoje organizacije, ki nam delajo danes čast, ki nas varujejo še pred večjo bedo. In ker smo si svesti, da bomo svoje organizacije še nujnejše potrebovali, ker smo prepričani, da se hudim, danes še take rekoč nepoznanim bojem ne moremo ogniti, je naša dolžnost, da svoje organizacije okrepimo. Če doslej nismo dosegli vedno uspehe, je bila temu kriva večinoma naša nezavednost. Da pa prihajajo povsem nove razmere, ki bodo zahtevale od nas še več dela, še več moči, več previdnosti, več zavednosti, o tem pač ne dvomi nihče. Vse delavstvo brez razlike spola, brez razlike stanu in poklica spada v eno organizacijo. Delavstvo se ne sme cepiti, ne sme divjati za meščanskimi strankami, marveč mora delati in delovati samostojno. Največja nesreča delavstva je njega razceplenost in hlapčevsko beganje za meščanskimi strankami.

Ne da bi izgubljali besed, ker je nepotrebno, naj nas uče dovelj današnje razmere, dogodki, Ponavljamo le edini klic: Delavstvo združi se, organiziraj se! Glej, huda nevihta prihaja nad te!

Domači pregled.

Cesar Karl in cesarica Zita sta obiskala minuli teden Zofijo in Carigrad.

Ljubljanski knezoškof dr. Jeglič je slavil v sredo dvajsetletnico svojega škofovanja.

Nova večina v državnem zboru? Po praznikih se bodo nadaljevale razprave za sestavo nove delavne večine, v kateri bodo v prvi vrsti zastopane nemške meščanske stranke in poljski kljub. Poljaki so od zastopnikov nemško-nacionalnih strank zahtevali jamstev za izpolnitev svojih zahtev. Te zahteve daleč presegajo jamstveno možnost posameznih strank in segajo celo v področje zunanje politike. Poglavitno prihaja za odgovor na poljske zahteve, od katerih zavisi vstop v delavno večino, v pošteb berolinska posvetovanja grofa Buriana. Grof Burian se t. m. vrne iz Carigrada in bo, ko podela svoje agende na Dunaju nekaj dni pozneje v Berlinu vodil pogajanja o sestavi zveze, pri čemer se bo obravnavalo tudi vprašanje, kako je načeloma rešiti poljske želje. V prvi tretjini junija bo grof Burian poljskemu klubu razodel svoja razmotrivanja, nakar bo klub določil svoje stališče napram parlamentu. Obenem bodo tudi delegacije postale aktualne. Ako pojasnila

grofa Buriana in Seidlerjevi odgovori zadovolje poljski klub, morejo nemški nacionalci in krščanski socijalci računati na približno skupino 220 članov, ki bi se jim pa moralo pridružiti še nekaj tucatov drugih poslancev, da se ustvari zadostna večina za nujne državne potrebe. Ker gre pri tem v odlični meri tudi za ohranitev parlamenta, je upati, da ne bodo samo Poljaki zmerni s svojimi zahtevami, nego da se še nadaljne skupine snidejo k pozitivnemu delu v parlamentu.

Naredba o uvedbi okrožij na Češkem. Dne 19. maja je državni zakonik priobčil ministrsko naredbo o uvedbi okrožnih vlad na Češkem. Naredba določa, da se stalno nastavi na Češkem dvanajst uradnikov, ki bodo izven namestniškega sedeža v imenu namestnika reševali namestništvene posle. Uradniki se imenujejo okrožni glavarji, ozemlje na katero se razteza delokrog posameznika, okrožje in njihovem vodstvu podrejeni urad — okrožna vlada. Kot prvi začneta poslovati dne 1. januarja 1919 okrožni vladi v Ljutomerih za okrožje Ljutomerice in v Kraljevih Vinogradih za okrožje praške okolice. Okrožnim glavarjem se v njihovem uradnem okolišu nasplošno odkaže tisti stvarni delokrog, ki pripada po obstoječih zakonih in naredbah namestniku, posebno nadzorstvo nad podrejenimi oblastmi in organi, izdajanje uradnih odredb in ukrepov, kakor tudi pristojnost odločevanja v drugi instanci. Namestništvu ostane pridržano vrhovno nadzorstvo in tudi vrsta agend. Razen tega ostane kraljevo glavno mesto Praga z bližnjimi občinami, ki imajo tvoriti bodočo veliko Prago, tudi poslej pod neposredno podrejenost namestniku. Okrožja se bodo ustanavljala polagoma, drugo za drugim: razen Kraljevih Vinogradov in Ljutomer v Trutnovu, Budjevicah, Časlavi, Taboru, Plznu, Pisku, Libercu, Jičinu, Hebu in Kraljevem Gradcu. Varstva manjšin v okrožjih se naredba ne dotika.

Namesto razrešitve perečih političnih vprašanj — politično preganjanje. V Pragi so obhajali oni teden petdesetletnico praškega narodnega gledališča. Priredbe so bile velike; tudi delavstvo je proslavilo ta kulturni praznik. Ker so bili gostje tudi z juga, Slovani in Italijani, Poljaki in Slovaki s severa, so priredili tudi politična posvetovanja. Po slavnostih je izdalo policijsko ravnateljstvo v Pragi odlok, ki je podoben po vsebini izjemnemu stanju, češ, da so se dogodili veleizdajalski slučaj. Južne mladine so izgnali iz Prage. Na zborovanjih so sprejeli več resolucij o političnih pravicah, o cenzuri, o preganjanjih in o skupnem nastopanju. Kakor je razvidno iz pisave zlasti nemških meščanskih listov, se izvede strogo postopanje glede na politične priredbe in sumljive osebe. Tudi shod v Trbovljah, ki bi se imel vršiti na binkoštno nedeljo, je oblast prepovedala. Trboveljskega shoda se je hotelo udeležiti nad 10.000 ljudi, v prvi vrsti rudarji iz Trbovelj in okolice. Množico sta nagovorila poslanec Benkovič in sodrug Čobal. V najkrajšem času skličejo v Trbovljah zopet skupen shod. Žalostno je le to, da se narodi ne sporazumejo med seboj in si ne priznajo pravic, ki jim gredo; zakaj edino ta pot bi utegnila dovesti do pametne rešitve. Pomisliti je namreč treba, da ima rešitev tega vprašanja dva večja nasprotnika v monarhiji, Nemce in Madžare ter deloma tudi Poljake in Ukrajince, ki nimajo interesa na rešitvi.

Odjem močne karte. Urad za prehrano izda naredbo, po kateri se odvzame močna karta vsem tistim gospodinjstvom po mestih, ki imajo po tri kilograme moke na osebo do nove žetve, to je do 15. avgusta t. l.

Poglobitev zveze z Nemčijo. Z Dunaja poročajo: Vse, kar se je ustvarilo med vojsko na vojaškem polju, je koristilo obojema armadama. Najmočnejše pomeševanje avstro-ogrskih in nemških oddelkov ni motilo nikdar in nikjer vojnih podjetij. Ustvarila se je enotna fronta. Skupna obramba zahteva zblizanje organizacije in oborožbe,

kar olajša izdelovanje blaga in preskrbe. Vojaški dogovori bodo temeljili na načelu popolne enakopravnosti. Pri pogodbi bo šlo le za tista polja vojaške eksekutive, kjer v smislu avstrijskih in ogrskih postav odločuje cesar in kralj kot vrhovni poveljnik.

Nova podoba z Nemčijo se ne bo sprejela v avstro-ogrsko ustavo, ker bi ne mogli izvesti takega načrta.

Kaj vse pride v vojni kruh. Dandanes v hrani nismo kar nič izbirični. Če ni pristne hrane rabijo se razna nadomestila, ki jih občinstvo vživa in navadno molči. Ali večkrat se rabijo pa že take snovi za vojna živila, da morajo z njimi zbuditi naše občno ogorčenje. Tako so na temelju pritožb nekaterih konsumentov aprovizacijski kruh na Dunaju kemično preiskali in našli, da sestoji iz naslednjih snovi: zažubla moka, gnil zmrzel krompir, repa, les, kreda in papirnata kaša. Časniškega papirja jako primanjkuje, da je večina časnikov (izvzemši skoraj vse dunajske liste) primorano izhajati v mnogo večkrat desetkrat manjšem obsegu kakor pred vojno, ampak za kruh je papirnate kaše še zmeraj več ko preveč.

Nove cene! Naznanjamo tu nove, sedaj veljavne cene, za nekaj zelo priljubljenih „Elsa“ izdelkov, kateri se morejo še dobiti pri E. V. Fellerju, lekarnar v Stubici Elztrg št. 334. (Hrvatsko), dokler je še zaloga in dokler se morejo preparati še izdelovati in sicer stane: Fellerjev bololajšajoči fluid z znamko „Elsa-fluid“, 6 dvojnatih ali 2 špecijski steklenici K 14,32 franko, 12 dvojnatih ali 4 špecijske steklenice K 27,32 franko, nadalje Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z znamko „Elsakroglice“. 1 zavitek K 7,37 franko ali 2 zavitka K 13,47 franko, Elsa pomada za obraz in varstvo kože (močnejše vrste) K 4,50, tanochina pomada za pospeševanje rast las (močnejše vrste) K 4,50, usipalni prašek kot dodatek K 1, Fellerjevo lilijno milo in še drugi Elsa izdelki se radi priloge in računajo po sedanji ceni, dokler je še zaloga. Cene, katere so navedene v raznih tiskovinah še od preje, sedaj niso več veljavne.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Na vseh važnejših bojiščih delajo menda velike priprave, če niso to le govorice, ki naj bi zbujale pozornost. Na italijanskem bojišču se vrše že dalje časa znatnejši boji. Kaj pa je z nepovedano ofenzivo na tej ali oni strani, molče poročila še vedno. Ni pa menda nobenega dvoma, da pride na tej bojni črti še letos do resnih bojov. — Tudi na Flanderskem se vrše ljuti boji za Kemel, to je pogorje, ki zapira pohod v notranjost. Francozi in Angleži ta kraj z silovitostjo in tudi dokaj drzno napadajo. Kakor smo že zadnjič omenjali, nameravajo Nemci na tem bojišču napraviti veliko ofenzivo. Poslali so tja tudi Mackensena, ki je prej operiral v Rumuniji in bo sedaj sodeloval pri novi ofenzivi. V Rusiji, oziroma v zasedenih pokrejinah delajo Nemci še vedno red. Ob Crnem morju pa prodirajo dalje in so dospeli do Volge. Očividno je, da imajo namen odrezati Kavkazijo od Rusije ali pa celo prodirati dalje v Azijo, da si odpro pot v Orijent. O miru se le malo pregovarjajo. Vsi diplomati so razljučeni nad vzhodnim mirom in ne marajo slišati o njem. Na Angleškem izjavljajo, da so povedali svoje mirovne pogoje dovolj jasno, sedaj naj jih pove Nemčija, sicer pa še ne bo miru. Po listih sicer krožijo neke vesti, da nekdo skuša zblizati Anglijo in Nemčijo. Toda nič kaj niso te vesti verjetne, zakaj Angleži pravijo, da vse dosežanje ponudbe glede na mir niso bile odkritosrčne, kar le preveč potrjuje dejanja. Zblizati skuša vojujoče stranke papež. Kakšno razpokošenje je pa v inozemstvu za vojno ali mir, to nam ni znano, ker v Avstro-ogrsko ne sme tuje časopisje; poročila pa,

ki jih dobivamo so pomanjkljiva in često tudi tako predelana, da ostanemo popolnoma na nejasnem.

Politika sile. „Vorwärts“ piše v članku „Autoritäre Weltpolitik“ med drugim: Fevdalci in bogati industriji so ustanovili z milijoni „Vaterlandspartei“, da s silo razširjajo Nemčijo proti vzhodu in zahodu. Dosegli so pa samo neuspehe. S tisto nasilnostjo, s katero skušajo doseči zunanje politične smotre, se hočejo obraniti v Nemčiji in zaslepljeni po vsemoči orožja napovedujejo vojsko celemu svetu, a politika zunanje ekspanzije in notranjega zatiranja je v modernih razmerah nemogoča, kar se je dokazalo v Rusiji, katere napake posnemajo danes posebno v Prusiji.

Nemški listi v rajhu napovedujejo Seidlerjev odstop. Monakovske „Neuest Nachrichten“ napovedujejo odstop Seidlerja in pravijo, da mu bo sledil železniški minister Bahmans.

Italijanske izgube v soških bitkah. Dunaj, 14. maja. Kakor poročajo listi, so izgubili italijani v svojih enajstih soških bitkah skupno 634.000 mož. K temu pride še 1.200.000 ranjenih, ki so mogli oditi zopet na fronto. Tekom naše jesenske ofenzive leta 1917, so imeli Italijani mrtvih 800 oficirjev in 36.000 mož, ranjenih 3200 oficirjev in 120.000 mož, vjetih 10.000 oficirjev in 285.000 mož. Skupna sovražnikova izguba od začetka vojne znaša 2.250.000 mož.

Poslanica ruske ljudovlade ruskim vojnim ujetnikom v Nemčiji. Berlinski listi prinašajo naslednji oglas v ruskem in nemškem jeziku: V imenu ruske socialistične federativne sovjetske republike naznanjam vsem vojnim in civilnim ujetnikom ruskim državljanom, da je temeljem ratifikacije mirovne pogodbe med Rusijo in Nemčijo prešlo varstvo interesov v Nemčiji nahajajočih se ruskih državljanov dne 1. maja t. l. s španskega poslanstva na rusko poslanstvo. Poslanstvo ruske republike pripravlja vse odredbe, da vrnitev vojnih in civilnih ujetnikov v domovino pospeši in njihov položaj olajša. Pozdrav delavske in kmetske vlade Rusije! Ruski poslanik A. Joffe. Ataše za vojnoujetniške stvari: S. Semkov.

Tudi vpliv strokovnega gibanja. Statistični deželni urad v Prusiji je dognal, da se je povprečna starostna meja v največjem času znatno zvišala. Dočim je znašala povprečna starost v desetletju 1867 do 1877 še 38,38 let pri moških, se je zvišala v desetletju od 1891 pa do 1900 na 41,07 let, v petletju od 1901 do 1905 na 43,72 in v petletju od 1906 do 1910 na 46,42 let, v celoti torej v 40 letih za več nego 11 let. Pri ženskem spolu, ki navadno dalje živi nego moški se je povprečna življenska doba v istem času dvignila od 37,09 na 50,03, torej za več nego 12 let. Vsekakor je to uspeh delavskega gibanja, ki ga je delavstvo doseglo z boljšimi delovnimi in mezdnimi pogoji ter z izvedbo socialne zakonodaje. Pri nas pa takih statistik nimamo.

Mezde in prehranjevalni stroški na Francoskem. Gospodarski razvoj je skoro po vseh vojujočih deželah enak; na eni strani ogromno podraženje blaga, na drugi strani pa nesorazmerno zvišanje delavčevih prejemkov. „Bulletin de la statistique générale de la France“ je izdelal nedavno primerjalni pregled mezd in prehranjevalnih stroškov za čas pred vojno in o razmerah v letu 1916, ki nam nudi naslednjo sliko: Povprečne mezde so znašale:

	v letih		povišek v odstotkih
	1911 in 13	16	
delavcev	frankov		
v rokodelstvu	4,55	5,56	22
v industriji	5,48	6,83	25
delavk			
v rokodelstvu	2,21	2,57	16
v industriji	2,99	4,12	38

Mezde delavk v rokodelstvu so se zvišale manj nego one delavcev, dočim jih povšek mezd delavkam v industriji znatno prekaša. Razmeroma mnogo bolj nego kot oboje mezd, so se pa zvišali stroški za živ-

ljenje. Povprečno se je zvišal znesek, ki ga je rabila ena oseba za stanovanje in hrano na mesec od 70 frankov leta 1911 na 99 frankov — leta 1916. Za rodbino 4 oseb so torej narasli na tej podlagi preračunjeni stroški v istem času od 1014 na 1466 frankov, če računamo samo 13 najraznejših živil. Ta zvišek stroškov znaša torej 45 odstotkov. Kako srečne bi se lahko šteli avstrijski delavci, če se jim ne bi bili življenjski stroški bolj podražili kakor se je to zgodilo njih francoskim razrednim tovarišem!

Odkrita beseda o nemški vzhodni politiki. Nedovni socialni demokrat, poslanec Haase, je nedavno govoril v glavnem odseku nemškega državnega zbora, in izvajal med drugim: Politika, ki jo vodi nemška vlada na vzhodu, ne bo privedla do prijateljskega razmerja z vzhodnimi narodi. Nikdar se ni iskala vlada spremenjenja pri svojih sosedih, nasprotno: je hodila vedno po poti nasilja. Trditev, da moramo osvoboditi Finsko, je čisto navadno varanje javnega mnenja. Nobenega sovražnika nimamo tam, ampak naš smoter je bil, da zatremo tam v korist buržuazije delavsko in kmetijsko gibanje. In neprestano se vmešavamo v zadeve drugih držav. Na Estonskem smo naročili deputacije, ki zahtevajo v nasprotju z narodovo voljo, da naj se prikloni dežela Nemčiji. Ker je bil estonski deželni zbor nasprotnega mišljenja in ker je sestojal iz naroda smo ga kratkotaloma ignorirali. Dokler ni bilo na Estonskem naših čet, je vladal tam mir. Nato smo zatrli časopise in uničili državno pravno svoboro. Zunanji nemški urad je izrekel izrecno, da spadata Estonska in Livonska v območje ruske republike. Kancelar pa pravi, da moramo podpirati odcepitev teh dežel od ruske države. Z Ukrajino je sklenila vlada mir, pomagala njent vladi do krmila, sedaj pa gre in povzroči v republiki prevrat. To je zahrbtna politika. Ukrajinska rada noče dati kmetom zemljo, nemški reaktor, kakor gospod v. Braun, pa ji svetuje, naj kmetom zemljo proda, da jih tako že v naprej potisne v suženjsko zadolžitev. Nova vlada seveda ravna čisto po tem receptu. Nemški vrhovni poveljnik ni imel nobene pravice, izdati povelje glede obdelovanja zemlje, in posledica tega je morala biti ta, da je prišla ukrajinska vlada ob svoj kredit. Ali hočejo sedaj odvzeti kmetom žito nasiloma? Nasilno so vrgli rado in ravnali z njo prav po oldenburškemu receptu. Kmetiška skupščina je bila pravzaprav skupščina veleposetnikov. — Izvajanja so jasna in osvetljujejo vso smer in taktiko oficijelne politike nemške države. Da naša monarhija tako politiko podpira, ni, da bi posebej dokazovali. In navsezadnje kdor molči, — pritrjuje.

Naklade angleških listov. N. W. J. poroča nekaj zanimivih števil o nakladah angleških časopisov. List »Punch« bere dva milijona ljudi in je najbolj čitan teden. Londonski jutranji list, kakor pravi »The Circulation Manager« so imeli do junija pred vojno velike naklade, tako

Daily Chronicle	398.777
Daily Express	400.000
Daily Mirror	966.000
Daily Sketch	693.000
Daily Telegraph	183.393
Daily Mail	814.912
The Times	140.000

Naklada »Daily Mail« in »Daily Chronicle« se je med vojno znatno zvišala kljub podraženju. »Daily News« (naklonjena sporazumnemu miru) ima naklade nad en milijon dnevno. Edini časopis, ki mu naklada ni narasla, je (vojnohujskaška imperialistiška) »Morning Post«, ki ima kvečjemu 50.000 dnevne naklade. Ta pregled nam pove obenem, kako malo razvito časopisje pri nas v primeri s časopisjem po drugih deželah. Kdaj bo pa naš »Napreje« imel vsaj 10.000 naklade?

Kaj bomo kadili? »Kvas« poroča, da je avstrijska tobačna režija kupila petnajst tisoč metrskih stotov starega imelja.

105 mirovnih zborovanj na Angleškem. Iz Rotterdama: »Daily Mail« poroča, da je bilo za binkošne praznike sklicanih na Angleškem 105 mirovnih zborovanj, na katerih se je zahtevalo, da se dela za dosego sporazumnega miru. V Londonu je bilo 18 takih zborovanj.

Špirit iz lesa namesto iz krompirja! »Kosmos« (oktoberski zvezek 1917) piše:

Že leta vemo, da se iz sladkor vsebujočih lugovih odpadkov v tovarnah za vlaknine da pridobivati izvrsten alkohol. Žal, je prepovedala naša prav posebna zakonodaja glede izdelovanja špirta v mirnem času izrabo te kemične pridobitve. 55 milijonov centov krompirja so porabili še leta 1913 za špirit! In vendar bi zadoščalo 9 milijonov kubičnih metrov lesa in lesnih odpadkov za isti namen. Potreba časa je privedla tudi tukaj razveseljivo spremembo. Stiri najst velikih tovarn zidajo sedaj in so deloma že v obratu. Med prvimi je ona, ki jo je ustanovila königsberska tovarna za vlaknine. Pridelovala bo na dan štiri kubične metre špirta, kar znaša na leto 1500 kubičnih metrov. Prej smo potrebovali za to množino špirta 14.000 ton krompirja, ki zadoščajo danes celo leto za mesto, ki šteje 110.000 prebivalcev. Sulfitni (žvepleni) špirit je posebno izboren kot tehnični alkohol, v najraznovrstnejše namene, kakor za izdelovanje firneža, laka in razstreliva, zlasti pa, kar je sedaj posebno važno, kot sredstvo za motorni obrat. Če dodamo stoo odstotnemu sulfitnemu špirtu 15 do 20 odstotkov benzola, dobimo kurivo za motorje, ki sta ga 2 litra vredna toliko kot 1,7 litra bencina. Po novem načinu pripravljanja, ki ga je izumil neki Šved, se dajo dobivati iz sulfitnih lužnih odpadkov poleg špirta tudi druge dragocene snovi kakor redko in in gosto olje, oljni tran, ki zopet služi za izdelovanje bencola z 1200 kalorijami (toplote). (Bencin le 1000.) Ta benzol je naravnost idealen nadomestek benzina za motorje. V Nemčiji bi mogli iz lužnih odpadkov tovarn za vlaknine, ki izdelajo na leto okoli 550.000 ton vlaknin, pridelati 330 milijonov litrov špirta (po sto odstotkov). Užiten pa seveda ni sulfitni alkohol, kar naj se posebno poudarja.

Proti muham je treba že sedaj začeti vojno. Nikjer ne puščajmo ostankov jedi in drugih podobnih snovi, ki se kvarijo in tvorijo glavno gnezdo muh, nudeč njih ličinkam hrane v izobilju. Kadar belimo sobe, denimo v apno nekaj galuna, in sicer na 50 litrov vrele vode 1 kg galuna; če primemo k temu nekoliko sodnega luga, dobimo zmes, ki uničuje ves mrčes in zalego. Če vlijemo na krožnik nekoliko mleka in pridenemo žlico formalina, ali če vlijemo na sladkor nekaj formalina, kmalu v sobi vse muhe poginejo. Lep, napravljen iz dveh delov kalafonije iz dela trpentina in olja iz ogrščice, kateremu se prida nekaj sirupa in na lahmem ognju raztopi in zmeša, je izborno muholovno lepilo, ki ga natresemo na papirnate trake ali na brezove šibice. Snažnost in odstranitev vseh razpadajočih snovi jako ovira, da se muhe preveč ne pomnože.

Zapisnik

zborovanja rudarske zadrage II. skup. za okrožje c. kr. rudniškega urada v Celju in za premogovnik v Zagorju ob Savi katero se je vršilo v nedeljo dne 28. aprila 1918 v prostorih Konsumnega društva v Hrastniku.

Dnevni red: 1. Poročilo načelnika o rudarskem tečaju in v otroškem vrtecu v Trbovljah. 2. Odobrenje letnega računa za leto 1917. 3. Odobrenje proračuna za leto 1918. 4. Sklepanje o članskih prispevkih

Proti bolečinam v udih se je v zadnjih letih veliko število sredstev za obdrženje pojavilo. Večinoma so zopet izginila, ker so se izkazala kot brez učinka. Pojavijo se pa vedno zopet nova sredstva, ki se jih ponuja s kričavo reklamo. Kdor pa noče napraviti eksperimentov z novimi nepreskušeni sredstvi za obdrženje, ta rabi za odpravo bolečin v udih zaupno že skoraj 20 let priznani, od mnogih zdravnikov priporočeni Fellerjev rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa«-fluid. Na mnogih razstavah bil je z zlatimi medaljami premiiiran. Mnogoštevilno zdravnikov ga hvali in mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem ga priporoča dostikrat v navdušenih besedah hvale za odpravo mučnih, mnogokrat tudi zastarelih bolečin v udih. 12 steklenic pošlje franko za 14 K 32 h lekar nar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334 (Hrvaško). Istotam se lahko naroči tudi Fellerjeve milo odvajalne Rhabarbara-kroglice z zn. »Elsa«-kroglice, 6 škatlic franko le 7 K 37 h, ki ne učinkujejo drastično, ne škodujejo črevesju ter so popolnoma neškodljive in jako priljubljene. Izboren in hitro bolečine odpravljajoč je Fellerjev črtnik zoper migreno (»Elsa-Mentolstift«). 1 karton stane le 1 krono. Lahka raba.

za leto 1918. 5. Izplačevanje podpor. 6. Slučajnosti.

Po otvoritvi zborovanja in pozdravljanja došlih konstatira načelnik, da je 50 delegatov navzočih, potrjuje sklepčnost zborovanja in imenuje F. Mastnaka za zapisničarja ter I. Sitterja kot prevarjenca.

Načelnik prečita letno poročilo o rudarskem izobraževalnem tečaju ter o otroškem vrtecu v Trbovljah. Poročilo se je naznanje vzelo.

Načelnik je podal računsko poročilo za leto 1917. Poročilo se je naznanje vzelo in računski sklep odobril. V imenu preglednikov poroča delegat F. Mastnak, da so se knjige s potrdilami pregledale, računski zaključek s knjigami primerjal, blagajno škontriralo ter vse v redu našlo. Mastnak stavi predlog, da se izreče predsedniku in tajniku zaupanje. Predlog je sprejet.

Nastopni proračun za leto 1918 se je soglasno sprejel.

a) Stroški. Stroški občno koristnih zadev, katero je skupina osnovala ali jih še osnovati mora in sicer: a) Subvencija rudarskemu tečaju v Trbovljah K 300.—, b) Subvencija otroškemu vrtecu v Trbovljah K 500.—, c) Pisarniški stroški načelnika II. sk. K 240.—, Odškodnina po § 126 pravil 2200.—, e) Podpore 1972.—, f) Stroški zapisničarja K 60.—, g) Stroški za objavljanje zborovanj Delavcu K 200.—, h) Stroški za volitev K 300.—, i) Enkratna subvencija tajniku zadrage K 60.—, j) Za v naprej navedene stroške K 2500.—, skupaj K 8332.—

b) Pokritje. Prispevki od 8517 mož á 72 vin. letno K 6132'24, Obresti premoženja koncem leta 1917 K 1132'00, Odtegljaj od premoženja K 1067'76, skupaj K 8332.—

4). Predlog, da se plačuje 72 vin. letnega prispevka se sprejme.

5. Načelnik poroča, da se je v Trbovljah plačala 57 prosilcem podpora v skupnem znesku K 888, v Zagorju 55 prosilcem v znesku K 539, v Hrastniku 21 prosilcem v znesku K 300, v Ojstrem 9 prosilcem K 130, v Velenjem 8 prosilcem K 101, v Storah 1 prosilcu K 14. Torej v skupnem znesku K 1972. Načelnik pripomni naj prosilci istinost potrebe podpor ali delegacij.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 21. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 11. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 14. prispevek t. l. že poravnan. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

istinost stroškov pustijo osnovati od obratnega vodja ali od rudniškega ravnateljstva, ker v nasprotnem slučaju se zadruga na prošnje prosilcev ali na izdatke delegatov ne more ozirati. Poročilo načelnika se vzame na znanje. Vsled vedno slabejše nastajajočih delavnih in zavarovalnih razmer pri rudnikih in plavžih sklone zborovanje pozvati Falkenauvsko rudarsko zadrugo II. sk., da skliče taista še v letošnjem letu državno konferenco rudarskih zadrug ter naj stavi na dnevni red konference m. dr. tudi: vpeljavo šurnega delovnega časa za vse delavstvo v rudnikih in plavžih, razpust obstoječe bratovske skladnice in zavarovati rudarje ter delavce v plavžih v splošni starostni ter invalidni zavarovalnici nadzorstvo v rudnikih po delavstvu izvoljenih zaupnikov, varstvo delegatov ter končno obrtna sodnija za rudarstvo in plavžarstvo. Ker je po zakonu določeno, da se mora plačati plača delavcem med delom in ne izven dela, pri rudnikih se pa plača izplačuje delavcem le po storjenem delu, se sklone, pozvati c. kr. rudniški urad, da opozori rudniško podjetništvo na zakonite predpise glede izplačevanja plač. Pri razpravljanju o protizakonitem postopanju rudniških podjetnikov se je vnela zelo ogorčena debata. Delegatje so se zelo šivahno pritoževali o postopanju vodij revirnih uradov, kateri se ne ozirajo na zakonite predpise, na težnji rudniškega delavstva. Tudi danes bi imel biti rudniški urad zastopan na zborovanju v svrhu, da bi izvedel pod katerimi težnji in pritiskom rudarji žive in delajo. Ako se bode od strani rudniškega urada še nadalje ignoriralo zakonite predpise, ki varujejo interes delavstva, se delavstvo enostavno ne bode še nadalje brigalo za rudarsko zadrugo in bo zabranilo plačati prispevke k zadrugi. Delegatje iz Hrastnika se šivahno pritožujejo proti postopanju ravnatelja, kateri jemlje izučene delavce enega dela in jih premesti k drugemu delu ter jim pri tej priliki plačo krajša, če se delavcem, ki itak težko izhajajo, pri tej draginji z malim zaslužkom s svojo družino težko izhajajo še na drugi način plačo krajša je to srajno krivično. Delegatje iz Hrastnika se pritožujejo, da morajo motorni vozniški ki so v jami in vozijo premog iz jame 10 ur na dan. Mladotletne delavce se bode pri rudnikih popolnoma pokvarilo, ker mora pri obstoječi slabi hrani delati 18 ur na dan. Nadalje so se delegatje zelo ogorčeno pritoževali o velikih in dvojnih kaznih, katere polaga delavstvu za vsaki najmanjši prestop. Delavce se kaznuje izven denarne globe, tudi z zaporom. In pričeni se je zvedelo, da dobijo sedaj rudarji in rudniški delavci vojaške čepice. Rudarjem in delavcem se s čepicami malo pomaga, če ne dobe dobre čevlje za na delo in delavno obleko. Na mnoge pritožbe se je končno prejel sledeči predlog:

1. Rudniški urad v Celju se pozivlja, da privoli odslej naprej v svrhu rednega delovanja vsako leto zborovanje rudarske zadruge.

2. Rudniški urad blagovoli ukreniti, če se pri rudnikih in posebno v Hrastniku premesti delavce od enega dela k drugemu delu, se jima plača ne sme krajšati.

3. Rudniški urad naj ukrene, da motorni vozniški, ki vozijo v jami in mladotletni delavci ne smejo dalje delati nego 8 oziroma 9 ur na dan.

4. Rudniški urad naj prepove, da se delavcem ne sme nalagati dvojna kazen in sicer z denarno globo ter z zaporom.

5. Rudniški urad naj ukrene, da dobe rudarji in drugi pri rudniku oposleni delavci izven čepice po nizki ceni čevlje za na delo in po nizki ceni delavna obleka.

Ker se nadaljnjih predlogov ni stavilo je načelnik ob 1. uri popoldan zborovanje zaključil.

V Hrastniku, dne 28. aprila 1918.
Franz Mastnak s. r. Florjan Maidič s. r.
zapisnikar načelnik II. skupine

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

SRBEČICA GARJE LIŠAJ HRASTE

Najzaneslivejše sredstvo proti temu je
PARATOL
domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 350, dvojni lonček 6 K.

PARATOL - PRAŠEK Škatlja 250 K. varuje občutljivo kožo

Qboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri
PARATOL DELAVNICE lekarnara M. Kleina,
Budapešta VII-13., Rózsa-utca 21.

NADOMESTILO MILA.

za pranje perila, izborna penče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoje t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoje z 10 kg K 23.—

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celoga zaboja z 50 kg. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoje 32 kosov K 14.— Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoje 32 kosov K 18.— Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoje 24 vel. kosov K 18.— Razpošilja po povzetju. Prt večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoje vsake vrste.

Izvozno podjetje M. JÜNKER v Zagrebu št. 6. Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

Vsaka žena

naj bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uveneje ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov:

Ida Krause, Pressburg

(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abt. 97

Ne stane nič!

Miši, podgane, stenice ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje izkušenih radikalno učinkujočih uničevalnih pomočkov, za katere dobivamo vsak dan zahvalna pisma! — Proti podganam in mišim 5 K, proti ščurkom in rusom 450 K, tinktura proti stenicam 2.—K. Prašek proti moljem K 2.— prašek proti mrčesom K 150 in 3.—, razprševalec zanj 120 K, tinktura proti človeškim ušem 120 K, prašek proti kurjnim ušem K 2.—, mazilo proti ušem za živino 150 K, prašek proti oblačilnim in perilnim ušem 2 K, tinktura proti vsakim bolham 1 K, 20. tinktura proti sadnemu in zelenjavnemu mrčesu (škodljivcem rastlin) 3 K. Pošilja po povzetju.

Zavod za uničevanje mrčesa **M. JÜNKER**,
Zagreb 6 Petrinjska ul. 3 (Hrvaško).

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciškanska ulica šte. 6.
eg strovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za... shode in veselice. ...

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ...

Stereotipija. Litografija.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe zastonj in franko.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Franciškansaul. 2.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v najnujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v najnujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.